

ANKESILING I SIVILE SAKER EN PRAKSIS PÅ KOLLISJONSKURS MED GJELDENE RETT?

Av advokat (H) CHRISTIAN LUNDIN, advokatfirmaet Ness Lundin

Høyesterett avsa kjennelse den 21. oktober i år i en sak om siling av straffesaker i henhold til straffeprosessloven § 321 annet ledd (HR -2021-2058-A).

Lagmannsretten hadde nektet å fremme en anke i en sak som blant annet handlet om voldtekt og trusler.

Høyesterett kom frem til at det ikke var forsvarlig å avgjøre saken på grunnlag av en forenklet og skriftlig behandling, og opphevet lagmannsrettens beslutning på grunn av saksbehandlingsfeil.

I straffesaker er grunnvilkåret for å nekte en anke fremmet at det er klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 321 andre ledd, første punktum.

I sivile saker finner vi det samme kriteriet, jf. tvisteloven § 29-13, andre ledd.

I lovforarbeidene er det fremholdt at vilkåret skal tolkes strengt, og at det kreves en «...høy grad av sikkerhet for at resultatet ville blitt stående etter en eventuell full ankeprøving», jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) s. 476, jf. Ot.prp. nr. 74(2005-2006) s. 39 og Prp. 141L (2009-2010) s. 29.

KVERULANTENE SKAL STOPPES

Det er videre fremhevet i lovforarbeidene at hensikten med bestemmelsen er «...å stoppe de håpløse ankene før det påløper ytterligere kostnader», jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) s. 297.

Med andre ord er det kverulantene med håpløse saker man ønsker å stoppe, og det fremgår av lovtteksten, lovforarbeidene og rettspraksis at listen skal ligge høyt for at det kan skje.

I HR-2015-987-U uttalte flertallet i ankeutvalget at for at ordningen med ankesiling skal være forenlig med retten til anke, må lagmannsretten uten ytterligere forhandlinger ha et «forsvarlig grunnlag for å konstatere at anken klart ikke vil føre frem» (avsnitt 17).

Det fremheves videre at det må legges vekt på hvilken betydning saken har for den ankende part, om saken gjelder rettsspørsmål av prinsipiell interesse, om faktum er omtvistet, og i til-

”

Det må foretas en konkret og forsvarlig vurdering av den enkelte anke, og listen for å nekte anken fremmet i sivile saker ligger svært høyt.

felle hvilke muligheter lagmannsretten har til uten ytterligere forhandlinger å foreta en rettsikker, selvstendig bevisbedømmelse

Synspunktene i avgjørelsen fra 2015 er nå videreutviklet av Høyesterett i avgjørelsen i år.

VIL NEKTE FLERE

Advokatforeningen arrangerte nylig en debatt der det på en prisverdig måte ble satt søkelyset på problemstillingen. I debatten opplyste førstelagmann Marianne Volla i Borgarting lagmannsrett at i underkant av ni prosent av sivile anker blir nektet fremmet, og at det er rom for å øke dette tallet. Det er også departementets målsetning.

Vi har sett en tendens til økende bruk av ankesiling i sivile saker. Det skjer for eksempel i personskadesaker, som er saker med stor velferdsmessig betydning for den ankende part, og sakene har ofte en prinsipiell interesse fordi domstolene er en viktig aktør i

rettsutviklingen på erstatningsrettens område.

BRUKTE TO SETNINGER

Praksisen om ankesiling er neppe i samsvar med gjeldende rett. La meg illustrere med et eksempel:

Den 13. september 2018 skjedde det en dødsulykke i Oslo sentrum. En kvinnelig 37 år gammel syklist ble påkjørt av en lastebil i forbindelse med at lastebilen skulle svinge til høyre i et kryss. Syklisten befant seg i lastebilens blindsoner, og døde momentant da hun ble kjørt over av lastebilen. Kvinnen etterlot seg en samboer, et lite barn og foreldre.

Sjåføren ble tiltalt - og senere domfelt i tingretten - for uaktsomt drap. Sjåføren ble frifunnet for kravet på oppreisning fra de etterlatte fordi tingretten kom frem til at han ikke hadde opptrådt grovt uaktsomt.

Tingrettens begrunnelse for frifinnelsen for oppreisningskravet var meget knapp, og det ble bare i to setninger slått fast at sjåføren ikke hadde opptrådt kvalifisert klanderverdig. En nærmere vurdering - og forholdet til praksis fra Høyesterett om dette spørsmålet - ble ikke gitt.

Sjåførens anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet ble nektet fremmet, og lagmannsretten avsa dom der det ble noen endringer i tingrettens avgjørelse om tilbakekall av førerrett. Tingrettens straffeutmåling ble stående.

VURDERTE Å NEKTE ANKE

De etterlatte mente at tingretten hadde vurdert deres krav på oppreisning feil, og krevde derfor videre behandling av oppreisningskravet, jf. straffeprosessloven § 434 sjuende ledd, jf. § 435.

Det var av stor betydning for de etterlatte å få slått fast at sjåføren hadde handlet grovt uaktsomt, da det er grunnvilkåret for å fremme krav på oppreisning i henhold til skadeserstatningsloven § 3-5, tredje ledd.

Lagmannsretten varslet at den vurderte å nekte å fremme anken fra de etterlatte, jf. tvisteloven § 29-13, andre

ledd. Det måtte derfor legges ned et betydelig arbeid med å argumentere for at anken ikke skulle nektes fremmet, og de etterlatte var bekymret for at de ikke fikk prøvet sin sak i ankeinstansen.

Som svar på lagmannsrettens varsel om å nekte anken fremmet, argumenterte de etterlatte med at faktum var omtvistet, og at tingretten hadde lagt et feil beviskrav til grunn. Det var derfor nødvendig med ytterligere forhandlinger for å få saken tilstrekkelig opplyst. Politidokumentene var omfattende, og det var nødvendig å gjennomgå disse muntlig for å belyse sentrale opplysninger i hendelsesforløpet i tillegg til å høre vitner, herunder sakkyndig vitne.

I tillegg ble det vist til at saken var av prinsipiell betydning, fordi tingrettens rettsanvendelse brøt med gjeldende rett, herunder blant annet avgjørelse inntatt i Rt 2009 s. 6 og etterfølgende rettspraksis om grovt uaktsomme handlinger i trafikken.

Saken hadde også en velferdsmessig betydning for de ankende parter.

STOR TILLEGGSBELASTNING

Lagmannsretten tok ikke stilling til spørsmålet om å nekte anken fremmet, men berammet ankeforhandlingen. I tillegg til sorgen over ha mistet sin kjære, opplevde de etterlatte det som en stor tilleggsbelastning at de underveis i prosessen kunne oppleve at de ikke fikk prøvet sin sak ved en muntlig forhandling i ankedomstolen.

Ankeforhandlingen ble gjennomført, og anken til de etterlatte førte frem. Lagmannsretten avsa dom i saken 3. november i år der den kom frem til at sjåføren opptrådte grovt uaktsomt, og tilkjente hver av de etterlatte 125.000 kroner i oppreisning. De etterlatte opplevde en grundig og verdig behandling av den alvorlige saken under ankeforhandlingen, og det ble avsagt en grundig og velskrevet dom.

Med henvisning til at vilkårene for å nekte en anke fremmet er så strenge, illustrerer eksempelet at i alle fall forberedende dommers syn på spørsmålet er på kollisjonskurs med gjeldende rett.

For de etterlatte ville det fått store konsekvenser hvis deres anke hadde blitt nektet fremmet med det konkrete utfallet saken fikk. Poenget i denne sammenhengen er imidlertid at saken selv om lagmannstetten hadde kommet til det samme resultatet som tingretten - opplagt ikke var av en slik karakter at det var klart at anken ikke ville føre frem.

Lagmannsrettene bør gjennomgå sine rutiner knyttet til ankesiling i sivile saker, og sørge for at det føres en praksis som er i tråd med gjeldende rett.

Slik Høyesterett fremhever i avsnitt 36 i avgjørelsen fra oktober i år, er det avgjørende om det i den enkelte saken er grunnlag for å nekte anken fremmet med de strenge krav som gjelder. Det må foretas en konkret og forsvarlig vurdering av den enkelte anke, og listen for å nekte anken fremmet i sivile saker ligger svært høyt.

Ankesilingen må i alle fall ikke brukes som et middel for å få restansene ned der viktige rettsikkerhetsprinsipper ofres på statistikkens alter. •

EN SKÅL!

Av HANS M. STENBERG-NILSEN, pensjonist, tidligere leder av Advokatforeningen

Tidligere høyesterettsjustitiarius Rolv Ryssdal, som visste det meste om det meste, sa at det er viktig for advokatene å ha rettens øre. For Advokatforeningen er det viktig å Justisdepartementets øre. Har vi det? - Ja, i noen saker, men i salærsaken har vi det IKKE. Likevel - i god samarbeidsånd - vil jeg foreslå en skål - med ønske om god bedring - for departementets hørsel. Skål. •

” Med ønske om god bedring .

ANNONSE

Finansavisen JUS

For næringslivsfolk og advokater
Glanset fredagsmagasin med fire utgaver

Utgivelser 2021:

28. mai (18. mai)
3. september (24. august)
26. november (16. november)
(Materiellfrist i parantes)

Kontakt Caroline Reed Smith-Meyer
+47 900 15 283 // caroline.smith.meyer@hegnar.no

Finansavisen